

**Raport științific privind implementarea proiectului în
perioada septembrie 2013 – septembrie 2016
(proiect IDEI, PN-II-ID-PCE-2012-4-0668)**

Proiectul de față își propune să analizeze relațiile complexe dintre caracteristicile parentale și cele ale copilului în perioada dezvoltării timpurii (de la 1 an la 4 ani), mai exact relația dintre autoreglarea maternă, practicile parentale și autoreglarea copilului în acest interval de vârstă, cu investigarea posibilelor implicații pentru psihopatologia dezvoltării. *Autoreglarea* este un construct multidimensional, definit ca fiind procesul volițional, cognitiv și comportamental, prin care un individ își menține acele nivelele de activare emoțională, motivațională și cognitivă, ce favorizează ajustarea și adaptarea optimă (Blair & Diamond, 2008). Realizând o analiză atentă a acestui construct, am observat faptul că există atât suprapuneri, cât și diferențe specifice între acesta și alte constructe populare, precum *funcțiile executive, controlul voluntar, controlul inhibitor, atenția executivă*. Din acest motiv, în proiectul de față constructul **autoreglare** este conceptualizat ca și *control cognitiv/atenție executivă, exercitat atât asupra conținuturilor cognitive, cât și a celor emoționale*, dar și ca și *control inhibitor manifestat comportamental*. Pe de altă parte, *dimensiunea autoreglatoare a temperamentului – “controlul voluntar“*, propusă de teoria lui Mary Rothbart (Posner & Rothbart, 1998; Rothbart, Ellis, Rueda, & Posner, 2003) este o altă fațetă a autoreglării care urmează a fi investigată.

Originalitatea proiectului așadar constă în efortul de a conecta aceste piese de puzzle disparate ale dezvoltării autoreglării timpurii, și de a investiga relația complexă dintre caracteristicile parentale și cele ale copilului.

Obiectivele **științifice** specifice sunt următoarele: (1) analiza stabilității și schimbării de-a lungul timpului a temperamentului la copil și a abilităților de auto-reglare ale acestuia; (2) studierea relației complexe, posibil biunivoce, dintre caracteristicile maternale și cele ale copilului într-o paradigmă conceptuală unitară, utilizând instrumente analoage de evaluare a temperamentului și atenției/funcționării executive; (3) explorarea rolului strategiilor parentale ca posibili mediatori/moderatori în cadrul relației dintre variabilele maternale și caracteristicile copilului; (4) investigarea rolului variabilelor materne și ale copilului, precum și a interacțiunilor dintre acestea, în predicția dezvoltării psihopatologiei copilului.

ETAPELE I ȘI II (SEPTEMBRIE 2013-DECEMBRIE 2014)

În intervalul septembrie-decembrie 2013, eforturile echipei au fost concentrate în direcția adaptării, dezvoltării și pilotării instrumentelor și procedurilor experimentale, precum și în direcția recrutării unui număr cât mai generos de participanți potențiali la studiu (diade mamă-copil). De asemenea, un pas major care asigură derularea proiectului în condiții optime a fost reprezentat de *închirierea unui spațiu corespunzător* ca extensie a locației principale a Laboratorului de Psihologia Dezvoltării.

În anul 2014, au continuat și s-au finalizat demersurile de adaptare, dezvoltare și pilotare a instrumentelor și procedurilor experimentale. De asemenea, a început colectarea datelor, pe un eșantion reprezentativ de diade mamă-copil. Datele colectate au permis o analiză preliminară, care s-a adăugat analizei rezultatelor colectate în faza pilot. Au fost intensificate eforturile de diseminare a rezultatelor prin participări la conferințe și publicații.

1. Recrutarea unui eșantion semnificativ de participanți (diade părinte-copil)

Studiul a fost mediatizat pe parcursul întregii perioade a proiectului printr-o rețea generoasă de pediatri, centre de zi, creșe și grădinițe, prin implicarea tuturor membrilor echipei. Potențialii participanți au fost contactați atât prin metode "tradiționale" (materiale tipărite, gen broșuri), cât și prin intermediul unor instituții (grădinițe, creșe, centre de activități pentru copii) cu care și-a extins colaborarea Laboratorul de Psihologia Dezvoltării (de exemplu, grădinița Licurici sau grădinița Albă-ca-Zăpada din Cluj-Napoca). Astfel s-a extins baza deja existentă de contacte disponibile.

În paralel, s-a realizat crearea a unei *baze de date confidențiale cu datele de contact ale familiilor interesate să participe la studiu și obținerea consimțământului informat și a acordului de participare*. Au fost incluse (ca potențiali participanți) un număr de 180 diade părinte-copil.

2. Dezvoltarea și adaptarea instrumentelor pentru colectarea datelor, respectiv pilotarea instrumentelor

2.1 În ceea ce privește obiectivul 2, **anul 2013** a fost consacrat *pregătirii instrumentelor* (chestionarelor, sarcinilor experimentale și procedurilor observaționale) de evaluare a variabilelor implicate în studiu. De exemplu, *pentru evaluarea variabilelor*

materne au fost achiziționate *Inventarul de anxietate stare și trăsătură (STAI)* și *Inventarul de Depresie Beck (BD-II)* necesare evaluării simptomelor de internalizare la mamă. De asemenea, s-a demarat construirea sarcinilor experimentale de evaluare a atenției /autoreglării materne. Tot în această etapă ***pentru evaluarea variabilelor ce țin de copil*** membrii echipei au fost implicați în construirea sarcinilor experimentale de evaluare a atenției/funcționării executive/autoreglării la copil, adaptate fiecărui grup de vârstă.

Pentru evaluarea strategiilor parentale s-a realizat construirea și adaptarea sistemului de codare pentru suportul oferit în autonomie copiilor de 2 ani (Grolnick, Gurland, DeCoursey, & Jacob, 2002), și s-a demarat analiza preliminară a procedurilor de codare pentru mind-mindedness, optime pentru evaluarea interacțiunii mamă-copil la copiii de 1 an (Meins & Fernyhough, 2010).

Tot în 2013 s-a realizat un prim *training al asistenților de cercetare* pentru aplicarea probelor experimentale, a procedurilor observaționale și a chestionarelor. De asemenea, s-a realizat și *pilotarea* instrumentelor.

Analiza datelor pilot s-a făcut în următoarele două studii.

A) Primul studiu s-a materializat într-o lucrare comunicată la o conferință internațională (*Romanian toddlers' emotion regulation abilities during a delay of gratification task: the role of mothers' emotion regulation responses and child gender and temperament*). Obiectivul acestui studiu a fost de a utiliza o sarcină observațională clasică de tipul amânării recompensei (delay of gratification task) pentru a investiga relația dintre strategiile de autoreglare emoțională maternelă și strategiile de autoreglare emoțională ale copiilor de 2 ani. De asemenea, am dorit să explorăm rolul pe care temperamentul și genul copilului îl au în predicția tipului de strategie de reglare emoțională utilizat de acesta.

La acest studiu pilot au participat 30 de diade mamă-copil (vârsta medie a copiilor fiind 22.89 de luni). Strategiile de reglare maternă au fost grupate în următoarele cinci categorii: Reacții Emoționale, Strategii Suportive și care implică Distragere Atențională, Strategii care nu implică Distragere Atențională, Strategii Non-Suportive, Strategii Pasive (Corapci, Friedlmeier & Benga, 2013; Grolnick et al., 1998). Strategiile de reglare emoțională ale copilului au fost grupate astfel: Focalizarea Atenției pe Recompensă, Strategii de Implicare a Mamei, Strategii de Autoreglare (Corapci, Friedlmeier & Benga, 2013; Grolnick et al., 1998).

Principalele rezultatele au fost următoarele: 1) utilizarea de către mamă a unor Strategii Pasive de reglare, de tipul cedării în fața dorinței copilului, s-a asociat cu

manifestarea mai frecventă de către copil a Strategiei de Focalizare a Atenției pe Recompensă; 2) Strategiile Non-Suportive maternel, de tipul retragerii recompensei din proximitatea copilului, s-au asociat în cazul copiilor, cu un nivel mai redus de Focalizare a Atenției pe Recompensă (vezi tabelul 1 de mai jos); 3) nivelul ridicat de utilizare al Strategiilor Pasive de către mamă s-a asociat cu un nivel scăzut de manifestare al Strategiilor de Autoreglare în cazul copiilor (vezi tabelul 2); 4) caracteristicile temperamentale ale copilului, evaluate de mamă, și genul copilului nu au prezis semnificativ strategiile de autoreglare utilizate de copil, însă am identificat câteva corelații semnificative între diferite dimensiuni temperamentale ale copilului, strategiile acestuia de autoreglare și strategiile maternel. De exemplu, copiii evaluați de mame ca având un nivel ridicat de control voluntar au utilizat mai puțin strategia de căutare a confortului fizic din partea mamei, $r = -0.38$; copiii evaluați de mame ca fiind cu un nivel ridicat de afectivitate negativă au utilizat mai mult strategia de comutare a atenției spre alte obiecte decât recompensa, $r = 0.45$; mamele au utilizat mai puțin Strategiile Non-Suportive în cazul copiilor percepuți de ele ca având un control voluntar ridicat, $r = -0.41$.

Tabelul 1

	β	SE	t
Step 1			
Emotional Reactions	-0,017	0,314	-0,082
Step 2			
Supportive and Distractive	-0,292	0,175	-1,464
Step 3			
Less Distractive	0,308	0,214	1,457
Step 4			
Non Supportive	-0,545	0,222	-2,34*
Step 5			
Passive	0,561	0,278	2,29*
Step 6			
Negative Affect	-0,038	0,066	-0,181
Surgency	-0,044	0,079	-0,199
Effortful Control	0,016	0,074	0,075

Variabila criteriu: Focalizarea copilului pe recompensă

Tabelul 2

Step 1	β	SE	t
Emotional Reactions	0,218	0,421	1,093
Step 2			
Supportive and Distractive	0,133	0,243	0,659
Step 3			
Less Distractive	-0,230	0,305	-1,054
Step 4			
Non Supportive	-0,409	0,335	-1,605
Step 5			
Passive	-1,028	0,304	-5,27*
Step 6			
Negative Affect	0,070	0,072	0,416
Surgency	0,023	0,085	0,129
Effortful Control	0,069	0,081	0,403
<i>Variabila Criteriu: Strategiile de Auto-Reglare ale copilului</i>			

B) Al doilea studiu a dus la publicarea în revista *Procedia Social and Behavioral Sciences* a unui Proceeding Paper (*The relation between maternal perception of toddler emotion regulation abilities and emotion regulation abilities displayed by children in a frustration inducing task*).

În acest manuscris ne-am focalizat pe analiza gradului de asociere a două metode clasice, dar diferite, de evaluare a abilităților de autoreglare emoțională la copiii de 2 ani. În mod specific, am dorit să investigăm relația dintre percepția mamei asupra abilităților de autoreglare ale copilului și abilitățile manifestate de acesta într-o sarcină observațională clasică de tipul amânării recompensei. Percepția mamei asupra abilităților de autoreglare ale copilului a fost evaluată prin chestionarul Emotion Regulation Checklist (ERC - Shields & Cicchetti, 1997) care a fost tradus și adaptat în limba română.

Analiza datelor obținute a indicat următoarele:

1) Existența unei asocieri scăzute între modul în care mamele percep abilitățile de auto-reglare ale copilului și abilitățile observate în timpul sarcinii de amânare a recompensei. Astfel că, deși în timpul acestei sarcini copiii au utilizat semnificativ mai multe Strategii de Auto-Reglare, de tipul distragerii atenționale, $F(1,30) = 21.650$, $\mu^2 = 0.427$, $p < 0.05$, acest aspect nu a fost evidențiat în raportul mamei (vezi tabelul de corelații de mai jos). Acest rezultat indică faptul că, în acest eșantion pilot, copiii sunt capabili să manifeste la un nivel mai ridicat decât percep mamele lor abilități de autoreglare;

2) Nivelul ridicat de labilitate emoțională al copilului, perceput de către mamă, a fost asociat cu un nivel ridicat de manifestare a agresivității în timpul sarcinii observaționale (vezi tabelul de corelații de mai jos).

Table 1. *Pearson correlations (N=30) for mothers' perception of the child emotion regulation abilities, measured through the ERC and the child's emotion regulation strategies during the laboratory delay of gratification task.*

Variable	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	Gender
1.Lability/ negativity (ERC subscale)	1											.404*
2.Emotion regulation (ERC subscale)	-.384*	1										-.264
3.Active distraction child initiated	-.109	0.79	1									.073
4.Active distraction child joined	-.265	.053	.060	1								.008
5.Orienting to Non- Delay	-.178	-.030	-.196	.217	1							-.051
6.Orienting to Delay	-.155	-.194	-.254	-.099	.029	1						-.227
7.Physical comfort seeking	.368	.066	-.154	-.186	.055	-.184	1					.098
8.Child self-comfort	-.266	.028	.066	.283	.320	-.024	-.158	1				-.072
9.Behavioral aggression	.545**	-.394*	.054	-.110	-.041	-.291	.521**	-.074	1			.332
10.Verbal aggression	.340	-.109	-.293	-.194	-.159	.280	.481**	-.143	.181	1		.247
11.Contact to mother	.189	.165	-.605**	-.160	-.080	-.430*	.333	-.131	.115	.146	1	.011

2.2 În anul 2014, o parte considerabilă a efortului echipei a fost dedicat în continuare designului și adaptării sarcinilor experimentale de evaluare a atenției/funcționării executive/autoreglării materne, respectiv a atenției/funcționării executive/autoreglării la copil. În concordanță cu estimările inițiale, am obținut un set de proceduri experimentale pentru copii, respectiv părinți/adulți, cu ajutorul cărora am colectat primele date pilot. De asemenea, în vederea atingerii acestui obiectiv, s-a realizat: adaptarea chestionarelor de evaluare a variabilelor materne, respectiv ale copilului (temperament, psihopatologie); adaptarea procedurilor observaționale pentru evaluarea practicilor parentale; trainingul asistenților de cercetare pentru aplicarea probelor experimentale, a procedurilor observaționale și a chestionarelor; pilotarea instrumentelor.

Datele pilot au fost *raportate critic* la informații de ultimă oră din literatură, sintetizate sub forma unor reviewuri teoretice. Un astfel de review a fost publicat de către membrii echipei într-o revistă BDI (*Early childhood self-regulation in context: parental and familial environmental influences*).

Un aspect important al analizei preliminare l-a constituit și compararea noilor paradigme elaborate cu alte sarcini de evaluare a funcțiilor executive, respectiv a atenției/biasărilor atenționale, pentru care a existat expertiza membrilor echipei și cu ajutorul cărora au fost colectate date pilot legate de funcționarea cognitivă la copii. Rezultatele obținute cu aceste sarcini adiacente au fost concretizate în două articole publicate în reviste ISI (*Longitudinal and concurrent links between memory span, anxiety symptoms, and subsequent executive functioning in young children*, respectiv *Child temperamental reactivity and self-regulation effects on attentional biases*).

3. Monitorizarea proiectului din partea experților

Experții implicați în prezentul proiect, atât membrii echipei cât și colaboratorii din străinătate, s-au implicat activ în monitorizarea recrutării participanților, a elaborării procedurilor observaționale, experimentale și a adaptării chestionarelor, a obținerii și analizei datelor pilot precum și trainingul în proceduri statistice avansate. Aceste activități s-au desfășurat atât față în față, în Laboratorul de Psihologia Dezvoltrăii, cât și virtual, pe Skype. În plus, dr. Georgiana Susa a participat în perioada 15- 24 noiembrie 2013 la un training desfășurat la Bogazici University sub îndrumarea Assoc. Prof. Dr. Feyza Corapci, colaborator-expert în cadrul proiectului, trainingul vizând elaborarea procedurilor

observaționale, respectiv codarea acestora, și utilizarea metodelor de statistică avansată pentru analiza datelor.

În anul 2014, un input semnificativ al interacțiunii cu experții interni și externi a fost semnalarea necesității de a lua în considerare analiza practicilor parentale și din alte perspective, dincolo de cea clinică/legată strict de emergența psihopatologiei. O astfel de analiză cu valențe inovative este cea din perspectiva *cogniției ancorate*, respectiv a *embodiment-ului*, concretizată într-un articol tip review aflat sub tipar într-o revistă BDI (*Grounding development in culture: how to study the influence of culture on development*). De asemenea, modelele mentale parentale specifice nișei socio-culturale din care provin diadele incluse în proiectul nostru au fost analizate într-un articol empiric BDI (*The relationship between cultural model, socialization goals and parental ethnotheories: a mixed method study*).

De asemenea, în intervalul mai-iunie 2014 a avut loc vizita în cadrul Laboratorului de Psihologia Dezvoltării a Prof. Wolfgang Friedlmeier de la Grand Valley State University, USA, care a oferit expertiza sa atât în ceea ce privește partea de analiză statistică avansată, cât și relativ la rafinarea procedurilor de codare a datelor observaționale, respectiv la trainingul echipei.

4. Analiza preliminară a datelor obținute în această etapă

Analiza preliminară a datelor a permis aproximarea următoarelor obiective științifice asumate:

- Investigarea relației dintre caracteristicile maternale și cele ale copilului într-o paradigmă conceptuală unitară, utilizând instrumente analoage de evaluare a temperamentului
- Investigarea rolului variabilelor materne și ale copilului precum și a interacțiunilor dintre acestea în predicția dezvoltării psihopatologiei copilului

Analiza acestor date s-a concretizat în următoarele rezultate științifice, incluse în 2 comunicări științifice la conferințe internaționale, respectiv în textul unui manuscris trimis spre publicare într-o revistă ISI.

A) În primul studiu am analizat un eșantion de 50 de diade mamă-copil cu vârsta cuprinsă între 3-4 ani (28 fete). Fiecare diadă a fost evaluată cu următoarele instrumente: (1) T1. Variabilele materne: pentru temperamentul matern Chestionarul de temperament pentru adulți (ATQ) (Derryberry & Rothbart, 1988); sănătate mentală maternă: Inventarul de anxietate stare și trăsătură (STAI) (Spielberger et al., 1983); (2) T1. Variabilele ce țin de copil: pentru temperamentul copilului Chestionarul pentru evaluarea comportamentului copilului (CBQ) (Rothbart., 2001); sănătate mentală a copilului: Scala Spence pentru evaluarea simptomelor de anxietate la preșcolari (SCAS; Spence, 2001).

Pentru acest grup de vârstă analizele statistice preliminare indică faptul că în cazul trăsăturilor temperamentale ale copilului frica și tristețea prezic semnificativ simptomele de anxietate ale copilului. În ceea ce privește variabilele temperamentale materne, controlul atențional și disconfortul prezic semnificativ simptomele de anxietate ale copilului. De asemenea, anxietatea maternă se asociază semnificativ cu un nivel ridicat de anxietate în cazul copiilor (vezi Tabelul 1).

RESULTS

Table 1. Hierarchical Regression Analysis for Variables predicting Child Anxiety

Predictor	ΔR^2	β	SE B
Step 1	.34**		
Child Fear		.49**	2.46
Child Sadness		.22*	3.18
Step 2	.03		
Child Attentional Focusing		-.14	3.68
Child Attentional Shifting		-.14	2.64
Child Inhibitory Control		.09	4.11
Step 3	.11		
Maternal Fear		.17	3.00
Maternal Discomfort		.30**	3.09
Step 4	.05*		
Maternal Inhibitory Control		.01	3.76
Maternal Attentional Control		-.34*	2.95
Step 5	.11**		
Maternal Trait Anxiety		.46*	.24
Total R ²	.64		

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$

B) În cazul celui de-al doilea studiu am avut un eșantion de 81 de diade mamă-copil, cu vârsta cuprinsă între 3 și 5 ani (46 băieți). Fiecare diadă a fost evaluată cu următoarele instrumente: (1) T1. Variabilele materne: pentru temperamentul matern Chestionarul de

temperament pentru adulți (ATQ) (Derryberry & Rothbart, 1988); Variabilele ce țin de copil: pentru temperamentul copilului Chestionarul pentru evaluarea comportamentului copilului (CBQ) (Rothbart., 2001); sănătate mentală a copilului: pentru simptomele de externalizare/ internalizare ale copilului, Checklist-ul pentru comportamentul copilului 1.5-5 (Achenbach & Rescorla, 2000); pentru abilitățile de autoreglare ale copilului, cele două versiuni (rece vs. cald) de sarcini pentru controlul inhibitor comportamental.

Pentru acest grup de vârstă analiza statistică a evidențiat următoarele aspecte: (1) atât în cazul copiilor cât și în cazul mamei trăsăturile temperamentale reactive cât și cele de autoreglare corelează semnificativ cu simptomele de internalizare/ externalizare ale copilului (vezi Tabelele 1 și 2 aferente); (2) controlul inhibitor rece al copilului se asociază negativ cu problemele de internalizare ale acestuia (vezi Tabelul 4); (3) în ceea ce privește valoarea predictivă a acestor variabile se poate observa în Tabelul 3 faptul că mai multe trăsături temperamentale ale copilului prezic semnificativ simptomele de internalizare/ externalizare ale acestuia, iar controlul inhibitor cald prezice semnificativ problemele de externalizare; (4) analiza subcomponentelor temperamentale a evidențiat prezența unei interacțiuni semnificative între abilitățile de autoreglare maternelle și cele ale copilului, precum și a unei interacțiuni semnificative între afectivitatea negativă maternă și abilitățile de control ale copilului pentru prezicerea problemelor de internalizare la copil (vezi Figurile 1 și 2).

Table 1. Bivariate correlations between maternal temperament and CBCL variables.
 ** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed). * Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Variable	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Maternal Fear	1										
2. Maternal Sadness	.55**	1									
3. Maternal Discomfort	.44**	.21	1								
4. Maternal Frustration	.49**	.63**	.29	1							
5. Maternal Negative Affectivity	.79**	.78**	.66**	.80**	1						
6. Maternal Inhibitory Control	-.45**	-.50**	-.19	-.47**	-.52**	1					
7. Maternal Activation Control	-.28	-.45**	-.13	-.41**	-.42**	.67**	1				
8. Maternal Attentional Control	-.52**	-.56**	-.29	-.63**	-.65**	.53**	.61**	1			
9. Maternal Effortful Control	-.50**	-.59**	-.24	-.60**	-.63**	.85**	.86**	.85**	1		
10. Child CBCL Internalization	.36*	.44**	.16	.37*	.43**	-.18	-.18	-.28	-.25	1	
11. Child CBCL Externalization	.30*	.31*	.11	.28	.33*	-.21	-.16	-.19	-.22	.73**	1

Table 2. Bivariate correlations between child temperament and CBCL variables.

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed). * Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Variable	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1. Child Activity Level	1														
2. Child Frustration/Anger	.23	1													
3. Child Approach	.13	.15	1												
4. Child Attentional Focusing	-.40**	-.14	.35*	1											
5. Child Attentional Shifting	-.48**	-.41**	-.15	.19	1										
6. Child Discomfort	-.03	.39**	.04	-.02	-.14	1									
7. Child Soothability	-.14	-.52**	-.05	.22	.27	-.26	1								
8. Child Fear	-.08	.40**	.05	.03	-.06	.52**	-.09	1							
9. Child Impulsivity	.54**	.23	.26	-.24	-.15	-.08	-.03	-.04	1						
10. Child Inhibitory Control	-.52**	-.41**	.03	.55**	.32**	-.07	.41**	-.04	-.46**	1					
11. Child Sadness	-.03	.63**	.09	-.20*	-.28**	.30**	-.40**	.32**	.01	-.30**	1				
12. Child Shyness	.07	.10	-.09	-.07	-.07	.18	-.26	.26	-.35*	.03	.12	1			
13. Child Smiling/Laughter	-.08	-.04	.29*	.34**	.17	-.02	.33**	-.06	.03	.11	-.02	-.13	1		
14. Child CBCL Internalization	.18	.42**	-.09	-.31**	-.28**	-.34**	-.48**	.32**	-.14	-.49**	.45**	.29*	-.28**	1	
15. Child CBCL Externalization	.43**	.51**	.01	-.34**	-.34**	.17	-.35*	.16	.23	-.68**	.43**	.03	-.12	.74**	1

Table 3. Regression analyses with child temperament subdimensions and inhibitory control behavioral (hot and cold) variables, for CBCL profiles (externalization/internalization).

Predictor	ΔR^2	<i>B</i>	SE <i>B</i>	β
<i>Step 1</i>				
Child Temperamental Activity Level	.48	4.99	1.53	.46**
Child Temperamental Anger/Frustration		.83	2.23	.07
Child Temperamental Sadness		7.69	3.03	.50*
Child Temperamental Approach		-2.20	2.51	-.12
<i>Step 2</i>				
Cold Inhibitory Control	.10	-.06	.27	-.03
Hot Inhibitory Control		-2.04	.99	-.33*
<i>Step 3</i>				
Child Temperamental Inhibitory Control	.001	-4.65	1.67	-.44**
<i>Step 4</i>				
Child Temperamental Soothability	.04	-.47	3.05	-.02
Child Temperamental Attentional Shifting		-3.43	1.89	-.29
Child Temperamental Attentional Focusing		.41	2.01	.03

Criterion variable: CBCL Externalization

Predictor	ΔR^2	<i>B</i>	SE <i>B</i>	β
<i>Step 1</i>				
Child Temperamental Fear	.59	-4.94	1.45	-.68*
Child Temperamental Anger/Frustration		1.95	1.50	.21
Child Temperamental Discomfort		4.04	1.86	.43*
Child Temperamental Sadness		5.81	2.10	.46**
Child Temperamental Shyness		3.24	1.10	.40**
<i>Step 2</i>				
Cold Inhibitory Control	.03	-.30	.18	-.21
<i>Step 3</i>				
Child Temperamental Inhibitory Control	.07	-3.25	1.21	-.37**
<i>Step 4</i>				
Child Temperamental Soothability	.06	-1.03	2.17	-.07
Child Temperamental Attentional Shifting		-2.73	1.17	-.28*
Child Temperamental Attentional Focusing		1.07	1.29	.10

Criterion variable: CBCL Internalization

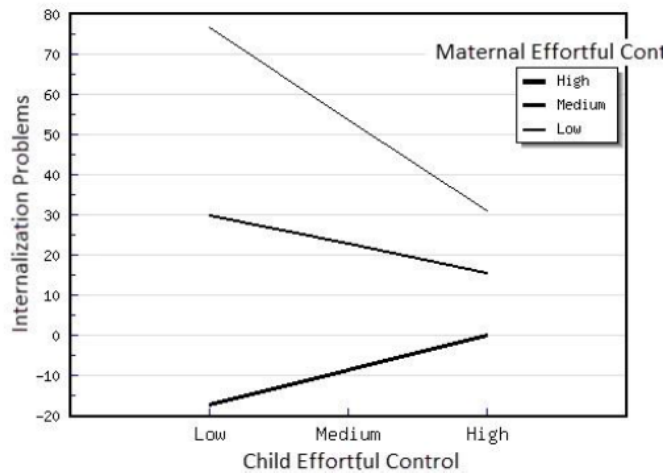

Figure 1. Interaction between maternal and child self-regulation.

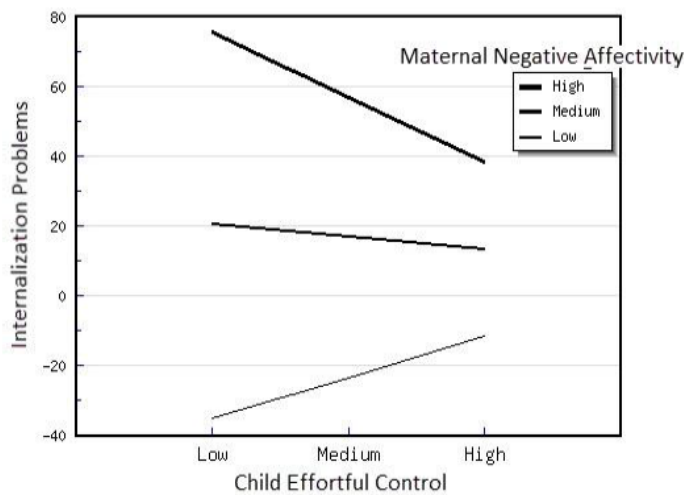

Figure 2. Interaction effects between maternal negative reactivity and child self-regulation.

C) În cel de-al treilea studiu, care s-a desfășurat complementar cu studiul longitudinal principal, și care a fost derulat pe un eșantion de 104 diade mamă-copil (59 băieți), pe lângă investigarea impactului pe care trăsăturile temperamentale maternelle și ale copilului îl au asupra simptomelor de anxietate la copil am urmărit și valoarea predictivă a variabilelor cognitive ale copilului, respectiv rolul distorsiunilor atenționale în prezicerea simptomelor de anxietate. Pentru evaluarea distorsiunilor atenționale la copii am aplicat sarcina computerizată dot-probe cu expresii faciale neutre, furioase și bucuroase, adaptată după Mogg & Bradley (1999).

Analiza preliminară a acestor date, sub forma analizei de regresie ierarhică, a relevat faptul că în cazul copiilor cu distorsiune atențională de evitare a stimulilor amenințători (expresii faciale furioase) există un nivel semnificativ mai ridicat de anxietate, iar acest efect

este independent de efectul exercitat de variabilele temperamentale maternelle și cele ale copilului (vezi Tabelul 1 și 2 care sumarizează analizele de regresie).

Predictor	ΔR^2	B	SE B	β
Step 1	.01			
Bias Score Angry		-.01	.01	-.13
Step 2	.04			
Fear Child		.38	.58	.10
Sadness Child		2.67	1.82	.21
Step 3	.12			
Attentional Focusing Child		-4.83	3.10	-.20
Attentional Shifting Child		-4.89	2.63	-.26*
Step 4	.06			
Fear Parent		.09	3.01	.00
Sadness Parent		1.74	4.03	0.12
Discomfort Parent		-1.63	3.04	-0.09
Frustration Parent		3.21	3.55	0.16
Step 5	.06			
Attentional Control Parent		-5.92	3.12	-.34*
Step 6	.08			
Trait Anxiety Parent		.80	.33	.40*
Step 7	.005			
Trait Anxiety Parent X Bias Score Angry		-.002	.004	-.87

Criterion variable: Child anxiety.

Table 1.
Regression analysis with vigilance bias towards angry faces.

Predictor	ΔR^2	B	SE B	β
Step 1	.08			
Bias Score Angry		.07	.03	.28*
Step 2	.04			
Fear Child		.48	.80	.08
Sadness Child		2.21	1.60	.19
Step 3	.07			
Attentional Focusing Child		-2.18	3.03	-.11
Attentional Shifting Child		-4.93	3.21	-.24
Step 4	.07			
Fear Parent		.54	1.58	.05
Sadness Parent		2.79	4.20	.11
Discomfort Parent		3.48	3.64	.18
Frustration Parent		1.20	3.61	.06
Step 5	.01			
Attentional Control Parent		-2.82	3.57	-.16
Step 6	.04			
Trait Anxiety Parent		.68	.46	.29
Step 7	.05			
Trait Anxiety Parent X Bias Score Angry		-.01	.007	-1.92*

Criterion variable: Child anxiety.

Table 2.
Regression analysis with avoidance bias away from angry faces.

5. Diseminarea rezultatelor

În anul 2013, rezultatele au fost diseminate sub forma unei comunicări orale cu titlul *Romanian toddlers' emotion regulation abilities during a delay of gratification task: the role of mothers' emotion regulation responses and child gender and temperament*, autori Susa, G., & Benga, O. (2013), prezentate în cadrul Workshop-ului Regional, organizat de International Society for the Study of Behavioral Development (ISSBD) în Budapesta, Ungaria, 12-14 septembrie 2013. Totodată, în această perioadă a fost acceptat spre publicare, sub forma unui Proceeding Paper, articolul: Susa, G., Mone, I., Salagean, D., Mihalca, L., Benga, O., & Friedlmeier, W. (2014). The relation between maternal perception of toddler emotion regulation abilities and emotion regulation abilities displayed by children in a frustration inducing task. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 128, 493-497. doi:10.1016/j.sbspro.2014.03.194

De asemenea, au fost redactate și înaintate spre publicare 3 manuscrise în reviste ISI și 1 BDI. Dintre acestea, 1 manuscris ISI și 1 BDI au fost acceptate după revizuire și publicate în anul 2014.

În anul 2014, au fost prezentate trei lucrări poster și o comunicare orală la patru evenimente internaționale, și anume:

Benga, O., Susa, G., Pitica, I. (2014). *Self-Regulation During Early Childhood: Disentangling Various Forms of Child Self Regulation and Their Predictive Value for Internalizing and Externalizing Symptoms in Children*, în cadrul conferinței internaționale The 23rd Biennial Meeting of the International Society for the Study of Behavioural Development, desfășurate în Shanghai, China (8-12 iulie) (poster)

Benga, O., & Susa, G. (2014). *The Relation Between Maternal Self-Regulation and Child Self-Regulation During Early Development* lucrare prezentată în cadrul conferinței internaționale XIX Biennial International Conference on Infant Studies, desfășurate în Berlin, Germania în perioada 3-5 iulie (poster).

Fechete, G., Salagean, D., Kiss, M., Mone, I., Mihalca, L., Benga, O., & Susa, G. (2014). *Child and Parental Temperamental Characteristics in the Prediction of Anxiety Symptoms in Preschoolers*, lucrare prezentată în cadrul conferinței internaționale 35th STAR Conference, desfășurată în Cluj-Napoca, Romania în perioada 2-4 iulie (poster).

Pitică, I., Benga, O., Susa, G., Mone, I. (2014). *Romanian Mothers' Strategies of Emotion Socialization: A Multi-Method Analysis* în cadrul conferinței internaționale 22nd International Congress of International Association for Cross-Cultural Psychology, desfășurată la Reims, Franța în perioada 15-19 iulie (prezentare orală).

De asemenea, pentru anul în curs 2014, avem un număr de 2 **publicații** ISI și 3 BDI.

Kiss, M., Fechete, G., Pop, M., & Susa, G. (2014). Early childhood self-regulation in context: Parental and familial environmental influences. *Cognitie, Creier, Comportament/Cognition, Brain, Behavior*, 18(1). (BDI)

Mone, I., Benga, O., & Ionescu, T. (in press). Grounding development in culture: How to study the influence of culture on development. *Studia-Psychologia-Paedagogia* (BDI)

Mone, I., Benga, O., & Susa, G. (2014). The relationship between cultural model, socialization, goals and parental ethnotheories: A mixed method study. *Cognitie, Creier, Comportament/Cognition, Brain, Behavior*, 18(3). (BDI)

Susa, G., Benga, O., Pitica, I., & Miclea, M. (2014). Child temperamental reactivity and self-regulation effects on attentional biases. *Frontiers in Psychology*, 5, 922. doi:10.3389/fpsyg.2014.00922 (ISI)

Visu-Petra, L., Stanciu, O., Benga, O., Miclea, M., & Cheie, L. (2014). Longitudinal and concurrent links between memory span, anxiety symptoms, and subsequent executive functioning in young children. *Frontiers in Psychology*, 5. doi:10.3389/fpsyg.2014.00443 (ISI)

ETAPA III (SEPTEMBRIE 2014-DECEMBRIE 2015)

Principalele date empirice obținute în acest interval sunt prezentate în continuare.

Contribuții materne la autoreglarea copilului

a. Date observaționale

Deși **încurajarea autonomiei** de către părinte, în principal de către mamă, este un important predictor al autoreglării în copilăria timpurie (Matte-Gange et al., 2014), această practică parentală a fost puțin studiată în etapa de vârstă 1-3 ani (Yap & Jorm, 2015). Încurajarea autonomiei se referă la comportamentele parentale menite să susțină scopurile și alegerile copiilor, precum și să asigure adoptarea de către copil a unui rol activ în realizarea cu succes a unei sarcini. Totodată, o atenție scăzută a fost acordată și emoțiilor pozitive ale mamelor, respectiv ale copiilor, în raport cu autoreglarea copiilor. Prin urmare, scopurile noastre au fost următoarele:

- 1) Să examinăm, la un eșantion de 40 diade mamă-copil (21 de fete, vârsta de 2 ani), rolul încurajării autonomiei ca predictor al autoreglării copilului.
- 2) Să examinăm relația dintre expresivitatea emoțională pozitivă a copiilor, a mamelor, respectiv a diadelor, și autoreglarea copiilor.
- 3) Să analizăm relația dintre alte trăsături temperamentale ale copiilor (Sociabilitatea și Afectivitatea Negativă) și autoreglarea acestora.

Instrumente de măsurare

- Autoreglarea copiilor – Dimensiunea Control voluntar a fost evaluată prin *Early Childhood Behavior Questionnaire - Very Short Form* - ECBQ, Putnam&Rothbart, 2006; subscala de Labilitate/Negativitate și subscala de Reglare Emoțională din *Emotion Regulation Checklist* - ERC, Shields & Cicchetti, 1997.
- Frecvența zâmbetului mamei, a zâmbetului copilului și a zâmbetului reciproc în cadrul diadei au fost codate pe baza unei sarcini observaționale de colorat (Friedlmeier & Corapci, 2013, manuscris nepublicat, GVSU, Allendale, MI).
- Încurajarea autonomiei a fost, de asemenea, codată pe parcursul sarcinii de colorat, pe baza sistemului de codare elaborat de Grolnick (2002).

- Sociabilitatea și Afectivitatea Negativă a copiilor - *Early Childhood Behavior Questionnaire - Very Short Form* - ECBQ, Putnam & Rothbart, 2006.

Rezultate

Autonomia maternă a prezis în mod semnificativ controlul voluntar al copiilor (vezi Tabelul 2). Aceste rezultate sugerează că acei copii ai căror mame prezintă un nivel mai ridicat al încurajării autonomiei sunt percepuți de mamele lor ca având o capacitate mai crescută de a inhiba un impuls sau un răspuns dominant, de a detecta erori și de a activa un răspuns sau un comportament subdominant. Încurajarea maternă a autonomiei mediază relația dintre emoțiile pozitive ale copiilor și controlul voluntar al acestora (vezi Fig. 1). Efectul acesta poate sugera că, așa cum a fost indicat recent (Bridgett et al. 2015), comportamentele parentale reprezintă un mecanism social cheie pentru susținerea dezvoltării (și poate chiar transmiterea) autoreglării. Analizele corelaționale (vezi Tabelul 1) arată că frecvența zâmbetului în cadrul diadei din timpul sarcinii de colorat se asociază pozitiv cu abilitățile de reglare emoțională ale copiilor, așa cum sunt acestea percepute de către mamele lor.

Atât afectivitatea negativă a copiilor, cât și sociabilitatea, sunt semnificativ asociate controlului voluntar al copiilor. Acest rezultat este important întrucât studiile anterioare au raportat date inconsistente privind relația dintre aceste caracteristici temperamentale (Eisenberg et al., 2013; Blankson et al., 2011).

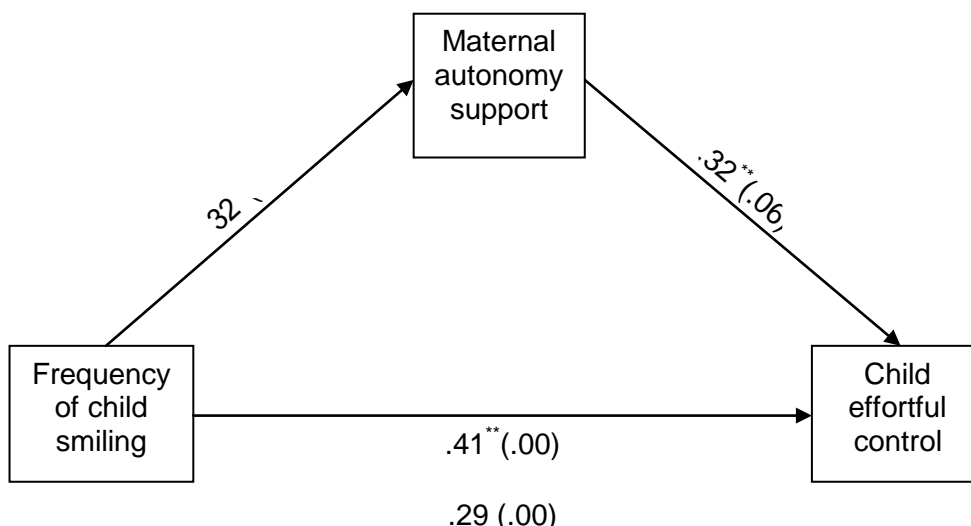

Fig 1. Indirect association of child positive affect with child effortful control via maternal autonomy support

Table 1. *Pearson Correlations between Studied Variables*

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Gender of Child	–									
2. Maternal autonomy support	-.28	–								
3. Frequency of mother	-.07	.21	–							
4. Frequency of child smiling	.06	.33 [†]	.38 [†]	–						
5. Frequency of dyads`	.09	.37 [†]	.70 ^{**}	.83 ^{**}	–					
6. Negative Affectivity	.06	-.35 [†]	-.17	-.20	-.16	–				
7. Surgency	.15	.13	.03	.34 [†]	.23	-.27	–			
8. Effortful Control	-.21	.42 ^{**}	.23	.41 ^{**}	.39 [†]	-.50	.46 ^{**}	–		
9. ERC Emotion Regulation	-.13	.14	.27	.30 [†]	.35 [†]	-.22	.52 ^{**}	.46 ^{**}	–	
10. ERC Lability	.33 [†]	-.16	-.07	-.02	-.05	.45 ^{**}	-.16	-.61 ^{**}	-.25	–

Note. [†]p ≤.05, ^{**}p ≤.01

Table 2. *Hierarchical Regression Analysis for Variables*

Predicting Children's Effortful Control

Predictor	ΔR^2	β	SE B
Step 1	.18 ^{**}		
Maternal autonomy support		.17 ^{**}	.06
Step 2	.08 [*]		
Maternal autonomy support		.13 [*]	.28
Frequency of child smiling		.01 [*]	.06
Step 3	.00		
Maternal autonomy support		.13 [*]	.06
Frequency of child smiling		.01	.01
Frequency of dyads` smiling		.00	.02
Step 4	.22 ^{**}		
Maternal autonomy support		.08	.06
Frequency of child smiling		.00	.01
Frequency of dyads` smiling		.01	.01
Surgency		.27 [*]	.13
Negative Affectivity		-.32 ^{**}	.13
Total R ²	.48		

Note. ^{*}p ≤.05, ^{**}p ≤.01

Aceste date au fost incluse în prezentarea poster *Parenting and self-regulation in toddlers*, autori Oana Benga, Georgiana Susa & Ionut Sergiu Mone, Ediția a 17-a a Conferinței Europene de Psihologia Dezvoltării, Braga, Portugalia (sept. 2015).

b. Date din interviuri

Autoreglarea emoțională este definită ca reprezentând „nu numai modularea experienței emoției și a stărilor psihologice relaționate, ci și reglarea comportamentelor asociate experienței emoționale (de exemplu, expresiile faciale ale emoțiilor, agresivitatea reactivă)” (Eisenberg & Spinrad, 2004). Dezvoltarea ei este influențată de o constelație de factori, atât intrinseci, precum maturarea neurobiologică și temperamentul, cât și extrinseci, precum familia, covârșnicia și influențele culturale (Brownell & Kopp, 2007).

Răspunsurile materne în situații relevante pentru declanșarea unor emoții negative (precum furia, tristețea sau frica) și emoții pozitive (precum bucuria) la copiii lor au fost studiate pe baza unor interviuri deschise, într-un eșantion de 40 de mame ($M = 31.49$ ani, $SD = 3.27$; vârsta copiilor - $M = 24.63$ luni, $SD = 3.33$). Răspunsurile mamelor relativ la strategiile utilizate de acestea în situații generatoare de emoții pentru copii lor au fost studiate pe baza unor scenarii standardizate, și ulterior asignate unor categorii conform unei grile de codare. În cazul emoțiilor negative, categoriile raportate de mame ca fiind utilizate predominant au fost: centrarea pe problemă, centrarea pe emoție, raționamentul, răspunsurile dezaprobatore și de disciplinare.

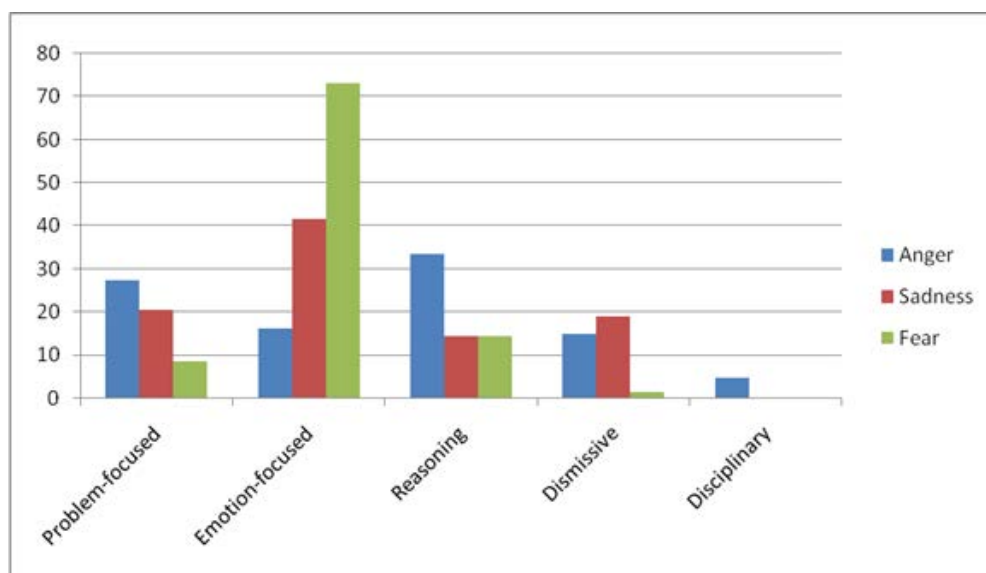

Figura 2. Strategiile materne corespunzătoare emoțiilor negative.

Comparațiile multiple (cu ajustări prin corecțiile Bonferroni) au indicat faptul că, în cazul *furiei*, mamele susțin semnificativ mai mult raționamentul și răspunsurile centrate pe

problemă (valorile p variind între .04 și .001), urmate de răspunsurile centrate pe emoție și răspunsurile dezaprobatore. Pe de altă parte, răspunsurile de disciplinare au fost cel mai puțin acceptate (valorile p variind de la .013 la .001).

În cazul *tristeții*, comparațiile multiple dintre diferitele categorii de răspunsuri au scos în evidență faptul că răspunsurile centrate pe emoții au fost invocate semnificativ mai mult decât toate celelalte răspunsuri ($p < .001$), între care nu au existat diferențe semnificative. Pe de altă parte, în cazul *fricii*, mamele au raportat atât centrarea pe problemă, cât și raționamentul, semnificativ mai frecvent decât răspunsurile dezaprobatore ($p = .03$ și, respectiv, $p < .001$).

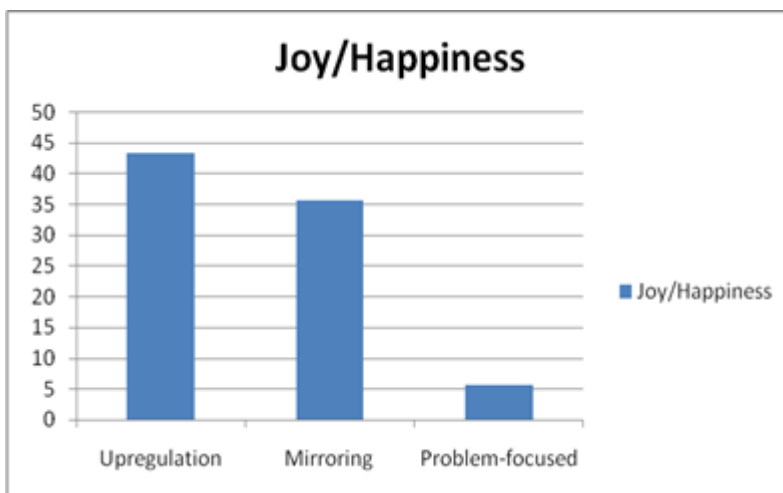

Figura 3. Strategii materne corespunzătoare emoțiilor pozitive.

În cazul *bucuriei/fericirii*, stimularea (*upregulation* - adică amplificarea expresiilor pozitive ale copiilor pe baza unor mijloace verbale și non-verbale), precum și validarea emoțională (*mirroring* - oglindirea) au fost raportate ca fiind susținute la niveluri similare ($p = .08$), iar ambele au fost invocate semnificativ mai frecvent decât răspunsurile centrate pe problemă ($p < .001$).

Analizele detaliate și discutarea acestor rezultate în cadrul unor comparații inter-culturale fac obiectul manuscrisului *Cultural Socialization of Toddlers in Emotionally-Charged Situations* realizat în colaborare cu dr. Feyza Corapci și dr. Wolfgang Friedlmeier (manuscris în proces de evaluare la revista *Social Development*).

Factori materni și factori care țin de copil relevanți pentru psihopatologia dezvoltării

a. Date copii 1-3 ani

Obiectivul central al acestei analize a fost acela de a evalua, pornind de la un eșantion de copii cu vârsta medie = 26.71 (SD = 6.08), relația dintre percepția maternă asupra temperamentului copilului și implicarea maternă, în termeni de timp petrecut în diferite activități cu copilul. De asemenea, am investigat efectele implicării materne asupra nivelului simptomelor de internalizare și de externalizare ale copiilor. Temperamentul copiilor a fost măsurat prin *Early Childhood Behaviour Questionnaire* (ECBQ, Putnam et al., 2002); cantitatea de timp petrecută de mame în diferite activități cu copiii lor a fost măsurată printr-o versiune adaptată a *Daily Activities Questionnaire* (Bridgett, Gartstein, & Putman, 2011); simptomele de internalizare/externalizare au fost evaluate prin scala *ASEBA CBCL/11/2-5* (Achenbach&Rescorla, 2000).

Implicarea maternă a fost în mod semnificativ și pozitiv asociată cu sociabilitatea temperamentală a copiilor (așa cum este ea percepută de către mamă). Totodată, mamele au fost semnificativ mai implicate cu fiicele lor față de fiii lor [$t(43) = 1.97, p = .05$]. Rezultatele oferă, de asemenea, suport și pentru efectele implicării materne asupra simptomelor de internalizare și de externalizare: implicarea maternă a prezis marginal-semnificativ simptomele de externalizare ($\beta = .18$), după controlarea trăsăturilor temperamentale (afectivitatea negativă, sociabilitatea și controlul voluntar).

Aceste date sunt explorate în continuare în cadrul unui manuscris care este în pregătire.

b. Date preșcolari

Având în vedere relativa lipsă a studiilor care investighează influența combinată a factorilor care țin de copil și a celor care țin de părinte asupra psihopatologiei copilului, scopul studiului curent a fost să investigheze concomitent contribuțiile acestor două categorii de factori la dezvoltarea simptomelor de anxietate, în cazul copiilor preșcolari.

Obiectivele noastre specifice au fost:

(1) să evaluăm distorsiunile atenționale asociate cu stimulii amenințători și impactul pe care acestea îl au asupra simptomelor de anxietate în perioada preșcolară;

(2) să analizăm relația dintre variabilele temperamentale parentale și simptomele de anxietate ale copilului, utilizând un cadru conceptual unitar și instrumente analoage pentru evaluarea temperamentului copilului, respectiv părintelui;

(3) să evaluăm măsura în care subcomponentele controlului voluntar temperamental al copiilor, respectiv controlul inhibitor, comutarea atențională și focalizarea atențională, reprezintă corelate unice ale anxietății în copilărie.

Participanții la acest studiu au fost 104 copii cu vârsta cuprinsă între 43 și 79 de luni ($M = 59.65$, $SD = 8.90$).

Instrumente

Anxietatea copilului. Simptomele de anxietate ale copilului au fost evaluate utilizând Spence Preschool Anxiety Scale (Spence, Rapee, McDonald, & Ingram, 2001).

Temperamentul copilului. Pentru a evalua temperamentul copilului, părinții au fost rugați să completeze Children's Behavior Questionnaire (CBQ). În acest studiu am utilizat o variantă tradusă și validată pe populația României a CBQ (Rothbart, Ahadi, Hershey, & Fisher, 2001; vezi Benga, 2004 pentru traducerea în română a CBQ).

Anxietatea mamei. Am evaluat anxietatea mamei prin utilizarea subscalei Trăsătură a State Trait Anxiety Inventory (STAI-T; Spielberger, 1973). Pentru a evalua persoanele din eșantionul nostru am utilizat o variantă validată pe populația României a chestionarului STAI (vezi Pitariu & Pleasa, 2007).

Temperamentul mamei. Temperamentul mamei a fost evaluat utilizând Adult Temperament Questionnaire (Evans & Rothbart, 2007).

Attentional biases task. Ca instrument de evaluare a distorsiunilor atenționale ale copilului am utilizat o sarcină pictorială Dot-Probe, adaptată după Bradley, Mogg, Falla, & Hamilton (1998). Imaginile utilizate în cadrul sarcinilor experimentale au fost selectate din NimStim (Tottenham et al., 2009; <http://www.macbrain.org/resources.htm>); setul de stimuli dezvoltat de Ekman (Ekman & Friesen, 1976); și din stimuli dezvoltati de Mogg and Bradley (Bradley et al., 1998).

Rezultate

În cadrul acestui grup de vârstă am descoperit două tipuri de distorsiuni atenționale relativ la stimuli amenințatori (expresii faciale de furie): vigilență ($n = 56$) și evitare ($n = 48$).

Biasările atenționale pentru stimuli amenințatori și anxietatea copilului

Analizele corelaționale au indicat faptul că distorsiunile atenționale relativ la stimulii amenințători au fost asociate pozitiv cu simptomele de anxietate, $r(48) = .28, p = .05$, numai în cazul grupului care a prezentat evitare. Această corelație semnificativă ne arată că acei copii care au manifestat distorsiune atențională în sensul evitării expresiilor faciale ale furiei au fost evaluați de către mamele lor ca având niveluri crescute ale anxietății. Biasările atenționale nu au corelat cu nivelul de anxietate al copiilor în cazul celor care au manifestat vigilență. Am analizat de asemenea relațiile dintre scorurile obținute la diferitele subscale ale anxietății, corespunzătoare Spence Preschool Anxiety Scale, și distorsiunile atenționale în cazul fiecăruia dintre cele două grupuri.

Această analiză a arătat că scorurile care reflectă distorsiunile atenționale asociate cu amenințarea au fost asociate pozitiv, însă marginal, cu simptomele anxietății sociale și de separare în cazul copiilor cu biasare de tip evitare $r(48) = .26, p = .07$ pentru anxietatea socială; $r(48) = .27, p = .08$ pentru anxietatea de separare) pe când în cazul copiilor cu biasare de tip vigilență s-a observat un tipar inversat, în sensul în care, în cazul acestor copii, distorsiunile atenționale au fost asociate negativ, însă doar marginal, cu simptomele anxietății sociale, $r(56) = -.23, p = .09$.

Table 3. Date descriptive pentru scorurile obținute la subscalele anxietății și corelații Pearson între subscale anxietății și scorurile distorsiunii atenționale relative la expresii faciale ale furiei

	<i>Descriptives</i>						<i>Pearson Correlation</i>	
	<i>N</i>		<i>M</i>		<i>SD</i>		<i>Bias Angry Score</i>	
	Vigilant	Avoidant	Vigilant	Avoidant	Vigilant	Avoidant	Vigilant	Avoidant
<i>Social Anxiety</i>	56	48	4.68	5.02	4.04	3.42	-.23	.26
<i>GAD</i>	56	48	3.50	4.19	3.62	4.01	-.08	.22
<i>OCD</i>	56	48	3.54	3.69	3.12	3.12	-.16	.21
<i>Physical Injury Fears</i>	56	48	7.21	7.75	5.67	4.80	-.06	.16
<i>Separation Anxiety</i>	56	48	4.57	6.17	3.75	3.92	-.03	.27

Temperamentul copilului și anxietatea

Atât în cazul grupului cu biasări de tip evitare cât și în cazul grupului cu biasări de tip vigilență, frica temperamentală a copilului a fost semnificativ asociată cu simptomele de anxietate (grup cu vigilență: $r(56) = .65$, $p = .000$; grup cu evitare: $r(48) = .50$, $p = .000$). Mai mult, tristețea ca și componentă a afectivității negative temperamentale a fost de asemenea asociată semnificativ cu simptomele de anxietate (vigilență: $r(56) = .47$, $p = .000$; evitare: $r(48) = .43$, $p = .002$). În ceea ce privește subdimensiunile controlului voluntar, comutarea atențională a fost semnificativ asociată cu nivelul de anxietate, $r(56) = -.30$, $p = .02$.

Temperamentul mamei, anxietatea ca trăsătură în cazul mamei și simptomele de anxietate ale copilului

Pentru grupul cu biasare de tip vigilență, frica și tristețea temperamentală ale mamei au fost pozitiv asociate cu simptomele de anxietate ale copilului ($r(56) = .44$, $p = .001$ în ceea ce privește frica maternă și $r(56) = .43$, $p = .001$ în ceea ce privește tristețea maternă).

De asemenea, pentru acest grup de copii, controlul atențional matern a fost semnificativ asociat cu simptomele de anxietate ale copilului, $r(56) = -.48$, $p = .000$. Pentru grupul cu biasare de tip evitare, singura trăsătură temperamentală maternă asociată semnificativ cu anxietatea copilului a fost controlul atențional, $r(48) = -.40$, $p = .004$. Totuși, anxietatea mamei a fost semnificativ asociată cu simptomele de anxietate în ambele grupuri (vigilent: $r(56) = .54$, $p = .000$; evitant: $r(48) = .37$, $p = .009$).

Referinta Oana Benga, Georgiana Susa-Erdogan & Paul Murza *Child and maternal predictors of early childhood anxiety: Different profiles for children with biases towards versus away from threat* (manuscris aflat sub recenzie, *Cognition & Emotion*).

c. Date copii de vârstă școlară

Am realizat un studiu colateral utilizând un eșantion alcătuit din 100 de copii cu vârstă cuprinsă între 8 și 12 ani ($M = 122.26$ luni, $SD = 9.240$). Am selectat acest eșantion întrucât am fost interesați să explorăm impactul distractorilor emoționali asupra controlului atențional executiv, cu o paradigmă mai puțin potrivită în cazul copiilor de vârste mai mici. Mai specific, am investigat relația dintre diferențele individuale în ceea ce privește controlul voluntar, în special subcomponentele referitoare la controlul inhibitor și controlul atențional,

anxietatea subclinică și controlul executiv al atenției în contextual distractorilor emoționali cu valență pozitivă și negativă. Pentru a evalua controlul executiv al atenției am prezentat distractori emoționali care constau în expresii faciale ale furiei, bucuriei și expresii faciale neutre, în timpul unei sarcini primare de discriminare a literelor, pornind de la protocolul descris de Gehring & Knight (2002). Am inclus atât expresii faciale ale furiei cât și expresii faciale ale bucuriei întrucât o serie de studii anterioare cu copii au arătat că anxietatea poate să influențeze performanța și în prezența stimulilor pozitivi (e.g., Reinholdt-Dunne et al., 2012; Waters et al., 2008; 2010; Kadosh et al., 2014). Sarcina primară de discriminare a literelor solicită atât componenta inhibitorie cât și cea de comutare a atenției executive.

Măsurători

Chestionare

Participanții au fost evaluați utilizând subscala Inhibitory Control a chestionarului Early Adolescent Temperament Questionnaire-Revised (EATQ-R; Ellis & Rothbart, 2001) și versiunea pentru copii a scalei Attentional Control Scale (ACS-C; Derryberry & Reed, 2002). Simptomele de anxietate au fost evaluate utilizând versiunea completată de copil a chestionarului Spence Child Anxiety Scale.

Sarcina emoțională de discriminare a literelor

Pentru a evalua controlul atențional executiv în prezența distractorilor emoționali, copiii au realizat o sarcină care evaluează timpul de reacție în cazul discriminării literelor, ce necesita comutare atențională și abilitatea de filtrare a informației irelevante. Am programat versiunea emoțională a acestei sarcini utilizând E-Prime versiunea 1.2. În timpul sarcinii de discriminare a literelor, am prezentat simultan stimuli faciali cu expresie neutră, de bucurie și de furie, selectați din baza de date NimStim (Tottenham et al., 2009; <http://www.macbrain.org/resources.htm>), pe care copii au primit instrucțiuni să îi ignore.

Rezultate

Niveluri mai înalte ale anxietății au fost asociate cu un conflict mai mare de tip flanker în prezența distractorilor de tip expresii faciale emoționale de bucurie ($B = 1.08$, $p = .07$, $\eta_p^2 = .02$). De asemenea, luând în considerare variabila mixing costs (costurile asociate cu nevoia de a coordona și menține două seturi atenționale), analiza ANCOVA a relevat o

interacțiune semnificativă doar între valența emoțională și anxietate, $F(2, 95) = 3.75$, $p < .05$, $\eta_p^2 = .07$. La o analiză de detaliu, s-a constatat că există o tendință ca niveluri crescute ale anxietății să fie asociate cu mixing costuri mai crescute în prezența distractorilor faciali pozitivi ($B = 1.44$, $p = .07$, $\eta_p^2 = .02$). De asemenea, s-a constatat o interacțiune semnificativă între controlul inhibitor și valența feței, $F(2, 94) = 3.65$, $p < .05$, $\eta_p^2 = .07$, sugerând că niveluri crescute ale controlului inhibitor temperamental sunt asociate cu un conflict scăzut în prezența distractorilor emoționali negativi (expresie de furie) ($B = -36.17$, $p < .05$, $\eta_p^2 = .04$).

Referința Georgiana Susa-Erdogan, Oana Benga, Ionuț Mone, & Mircea Miclea: *The impact of childhood anxiety on processes of attentional executive control in the presence of emotional face distractors* (manuscris sub recenzie, *Journal of Experimental Psychopathology*)

ETAPA IV (DECEMBRIE 2015-SEPTEMBRIE 2016)

Contribuții materne la autoreglarea copilului

a. Date observaționale

În jurul vârstei de 2-3 ani abilitățile de autoreglare emoțională traversează un proces de diferențiere și dezvoltare. Astfel că, la această vârstă, copiii reușesc să inițieze atunci când este nevoie strategii cu ajutorul cărora să își gestioneze emoțiile (Cole et al., 2011; Brownell & Kopp, 2007). Cu toate acestea, înainte de 3 ani, copiii recurg la ajutorul părinților pentru a-și gestiona emoțiile în contexte saturate emoțional (Grolnick et al., 1996).

Pornind de la aceste aspecte ne-am propus să investigăm:

- 1) Relația dintre strategiile de reglare emoțională maternelă și strategiile de reglare emoțională utilizate de copiii de 2-3 ani într-o sarcină de amânare a recompensei.
- 2) Gradul de asociere dintre percepția maternă asupra strategiilor de reglare ale copilului și comportamentul efectiv pe care acesta îl manifestă în timpul sarcinii observaționale.

3) Analiza relației dintre strategiile de reglare emoțională maternelă, strategiile de reglare emoțională utilizate de copii și intensitatea emoțiilor manifestate de copil pe parcursul sarcinii observaționale.

Metodologie

Participanți – 41 de diade mamă-copil, 22 de fete și 19 băieți.

Instrumente de măsurare

- Sarcina observațională de tip amânarea recompense: strategiile de reglare emoțională maternelă și ale copilului au fost codate în interval de 5 secunde de-a lungul a 4 minute cu ajutorul programului Interact.
- Strategiile de reglare maternelă au fost codate utilizând următoarele categorii (Friedlmeier, Corapci, Benga & Kurman, 2013; Grolnick et al., 1998): distragere; căldură fizică; căldură verbală; control pozitiv; control negativ și control focalizat pe sarcină.
- Strategiile de reglare ale copilului au fost codate pe baza grilei propuse de Friedlmeier, Corapci, Benga & Kurman 2013 și a inclus următoarele categorii: focalizare pe recompensă (orientarea atenției spre recompensă, agresivitate verbală și comportamentală); implicarea mamei (căutarea confortului fizic, contactul cu mama și căutarea de informații); autoreglare (orientarea atenției spre alte obiecte decât recompensa, autoliniștirea și distragerea atențională).
- Codarea ocurenței și intensității furiei, tristeții și bucuriei pe baza schemei de codare propusă de Cole, Wiggins, Radzioch, and Pearl, 2007.
- Chestionare - *Emotion Regulation Checklist* (ERC, Shields & Cicchetti, 1997); *Early Childhood Behavior Questionnaire* forma scurtă (Putnam, Gartstein & Rothbart, 2009).

Rezultate

Strategiile de reglare emoțională cel mai frecvent utilizate de copii au fost distragerea atențională (55.3%) și focalizarea pe recompensă (37.7%). De asemenea, între aceste două strategii am identificat o corelație negativă semnificativă ($r=-.60^{**}$).

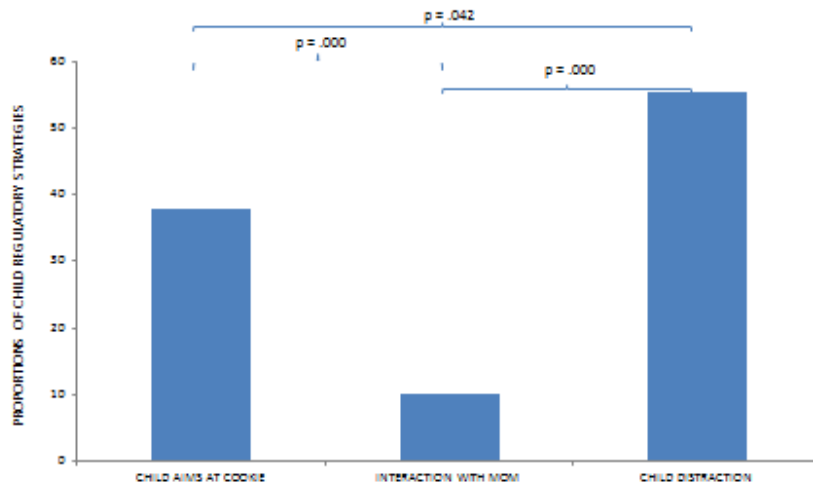

Figure 2. Proportions of Child Regulatory Strategies

$F(2,37) = 36.53, p = .000, \eta^2_{\text{partial}} = .47$

În ceea ce privește strategiile materne, așa cum se poate observa în figura de mai jos, mamele au utilizat în timpul sarcinii de amânare a recompensei semnificativ mai mult distragerea atențională comparativ cu căldura verbală și fizică. De asemenea, distragerea a fost semnificativ mai mult utilizată comparativ cu strategiile de control focalizate pe sarcină. Totodată, am identificat diferențe semnificative între controlul pozitiv și strategiile de control focalizate pe sarcină în sensul în care, mamele au utilizat mai frecvent controlul pozitiv comparativ cu strategiile de control focalizate pe sarcină.

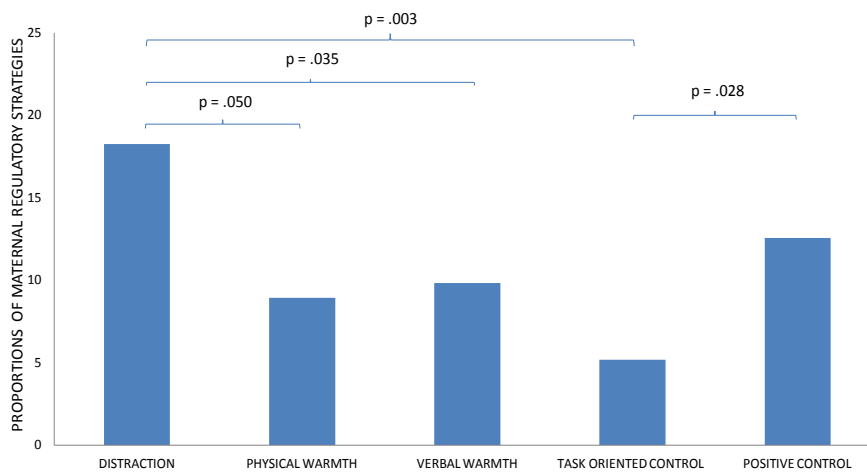

Figure 2. Proportions of Maternal Regulatory Strategies

Pentru a investiga relația dintre strategiile de reglare emoțională utilizate de mamă, strategiile de reglare emoțională utilizate de copil și intensitatea emoțiilor manifestate de copil am realizat o analiză de corelație a cărei rezultate sunt sumarizate în Tabelul 1. Rezultatele acestei analize au demonstrat faptul că mamele copiilor care manifestă mai frecvent distragerea atențională, ca modalitate de reglare emoțională, utilizează mai puțin frecvent strategii de control focalizate pe sarcină ($r = -.55^{**}$) și strategii de control pozitiv ($r = -.52^{**}$). De asemenea, copiii care au inițiat mai frecvent strategii de focalizare a atenției pe recompensă au avut mame care au utilizat mai frecvent căldura fizică ($r = .28$, corelație marginal semnificativă, $p = .06$). Mamele care au inițiat mai mult controlul pozitiv ($r = .31^*$) și distragerea ($r = .38^*$) au avut copii care au utilizat mai mult strategiile de reglare emoțională care au presupus contactul cu mama.

În raport cu intensitatea emoțiilor manifestate de copil am identificat o corelație negativă semnificativă între strategia de distragere atențională inițiată de copil intensitatea emoției de furie ($r = -.62^{**}$) și intensitatea tristeții ($r = -.41^*$). În contrast, copiii au manifestat semnificativ mai intens furie dacă mamele au utilizat strategii de control pozitiv ($r = .45^{**}$), control focalizat pe sarcină ($r = .75^{**}$) și căldură fizică ($r = .50^{**}$).

Table 1. Pearson Correlations between Child Regulatory Strategies, Maternal Regulatory Strategies and Child Affect

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Child initiated self-distraction	–										
2. Child aims at delay object	-.60**	–									
3. Interaction with mom	-.22	.00	–								
4. Maternal Physical Warmth	-.25	.28	-.05	–							
5. Maternal Verbal Warmth	.02	-.04	.27	.21	–						
6. Maternal Task Oriented Control	-.55**	-.09	-.10	.17	.00	–					
7. Maternal Positive Control	-.52**	.20	.31*	.24	.03	.48**	–				
8. Maternal Distraction	-.22	-.09	.38*	.06	.18	.12	.14	–			
9. Angry Affect	-.62**	.26	-.12	.50**	.00	.75**	.45**	.10	–		
10. Sad Affect	-.41*	.38	-.09	.06	-.39	.28	.02	-.16	.65**	–	
11. Happy Affect	.22	-.17	-.13	-.08	.29	-.18	-.19	-.06	-.30	-.27	–

Note. *p ≤ .05, **p ≤ .01

Am recurs tot la o analiză de corelație pentru a analiza gradul de asociere dintre percepția maternă asupra strategiilor de reglare ale copilului și comportamentul efectiv pe care acesta îl manifestă în timpul sarcinii observaționale. În Tabelul 2, de mai jos, sunt prezentate rezultatele acestei analize. Astfel că, copiii care au fost evaluați de mamele lor ca având un nivel ridicat de labilitate emoțională au manifestat în timpul sarcinii de amânare a recompensei mai puține strategii de autoreglare emoțională. De asemenea, mamele care și-au perceput copiii ca având abilități de reglare ridicate au inițiat mai puțin frecvent în timpul sarcinii de amânare a recompensei controlul focalizat pe sarcină.

Table 2. Pearson Correlations between Child Regulatory Strategies, Maternal Regulatory Strategies, ERC Scores and Child Temperamental Factors

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. ERC_Regulation	–												
2. ERC_Lability	-.27	–											
3. Child Distraction	.28	-.32*	–										
4. Child aims at delay	-.09	.19	-.60**	–									
5. Interaction with mom	.09	-.23	-.22	.00	–								
6. Negative Affectivity	-.23	.45**	-.03	.14	.14	–							
7. Surgency	.57**	-.14	-.06	-.11	.04	-.26	–						
8. Effortful Control	.47**	-.62**	.17	-.21	.13	-.50**	.47**	–					
9. Maternal Physical Warmth	-.12	.24	-.25	.28	-.05	.06	-.19	-.24	–				
10. Maternal Verbal Warmth	.12	.05	.02	-.04	.27	.13	-.11	.06	.21	–			
11. Maternal Task Oriented Control	-.29	.30	-.55**	-.09	-.10	-.12	-.12	-.12	.17	.00	–		
12. Maternal Positive Control	.13	.18	-.52**	.20	.31*	-.07	.15	-.01	.24	.03	.48**	–	
13. Maternal Distraction	.01	-.21	-.22	-.09	.38*	.04	.06	.11	.06	.18	.12	.14	–

Note. *p ≤ .05, **p ≤ .01

Aceste date au fost incluse în prezentarea orală *Bidirectional influences between mother and toddler regulatory strategies during delay of gratification paradigm*, autori Oana Benga & Georgiana Susa-Erdogan la conferința 24th Biennial Meeting of the International Society for the Study of Behavioural Development, Vilnius, Lituania (iulie 2016).

De asemenea, aceste date au fost incluse într-un abstract, care a fost acceptat în vederea timiterii spre publicare, a manuscrisului *Maternal self-construal, maternal socialization of emotions and child emotion regulation in a sample of Romanian mother-toddler dyads* în numărul special al revistei *Frontiers in Psychology*, section Cultural Psychology (Topic Editor(s): Miriam Sang-Ah Park, Valery Chirkov).

Un alt studiu observațional care s-a desfășurat în continuarea celui din 2014 a vizat practicile de socializare utilizate de mamă în raport cu emoțiilor pozitive ale copilului. Având în vedere, faptul că emoționalitatea pozitivă este o componentă critică a dezvoltării abilităților socio-emoționale timpurii, care deși are o puternică bază înnăscută, este asemenea influențată de mediu (Sallquist et al., 2010), în studiul următor ne-am propus să investigăm socializarea emoțiilor pozitive în cazul a 45 diade mamă-copil (22 de fete, vârsta de 2.5 ani). Pornind de la datele recente din literatură (Bai et al., 2016) care au demonstrat faptul că, în timpul interacțiunilor dintre mamă și copil, atunci când un partener exprimă o emoție pozitivă și celălalt răspunde congruent, acest lucru duce la menținerea sau amplificarea emoționalității pozitive obiectivul principal al studiului nostru a fost de a examina, într-o sarcină observațională, predictorii ai emoționalității pozitive împărașite în cadrul diadei mamă-copil. De asemenea, am analizat relația dintre raportările materne cu privire la tipul de strategii pe

care acestea le-ar utiliza în diferite situații ipotetice în cadrul cărora copiii lor ar experimenta emoții pozitive și emoționalitatea pozitivă a mamei, copilului și a diadei exprimată în sarcina observațională. În mod particular, în ceea ce privește predictorii emoționalității pozitive împărașite în cadrul didadei, am analizat rolul pe care genul copilului, temperamentul copilului, exprimarea emoțiilor pozitive de către copil și mamă în cadrul sarcinii observaționale îl au asupra emoționalității pozitive împărașite.

Metodologie

Instrumente

- Percepția părintelui în ceea ce privește temperamentul copilului a fost evaluată prin *The Early Childhood Behavior Questionnaire* (ECBQ; Putnam, et al., 2002)
- *O activitate de colorat care generează emoții pozitive*; am codat atât prezența/absența emoțiilor pozitive în cazul copilului și al mamei cât și reciprocitatea în ceea ce privește emoțiile pozitive (Friedlmeier & Corapci, 2013).
- *Răspunsurile mamei focalizate pe reglarea emoțiilor pozitive* au fost evaluate utilizând situații ipotetice, pornind de la Coping with Children`s Emotions Scale (Fabes et al., 2002).

Rezultate

Analiza de corelație prezentată în Tabelul 1. a indicat existența unei relații pozitive între trăsăturile temperamentale ale copilului (extraversiune și control voluntar) și exprimarea emoțiilor pozitive de către acesta în timp sarcinii observaționale de colorat. În ceea ce privește reciprocitatea emoțiilor pozitive, aceasta a fost prezisă semnificativ (Tabelul 2) doar de emoțiile pozitive ale mamei sugerând că, în cadrul diadelor, mamele joacă un rol mai important în ceea ce privește exprimarea reciprocă a emoțiilor pozitive. Analiza răspunsurilor deschise pe care mamele le-au dat ca reacție la situațiile ipotetice care generau emoții pozitive ne indică faptul, în eșantionul nostru, mamele au raportat că folosesc semnificativ mai mult oglindirea și amplificarea emoțiilor pozitive ale copilului în comparație cu răspunsurile focalizate pe problemă (vezi Figura 1 de mai jos). Mai mult, copiii mamelor care au raportat că folosesc mai frecvent răspunsuri focalizate pe problemă au manifestat mai puține emoții pozitive în timpul sarcinii de colorat (Tabelul

3). Acest studiu contribuie la înțelegerea factorilor care influențează emoționalitatea pozitivă în cadrul diadelor mamă-copil. Rezultatele sugerează că, cel puțin în cazul acestui eșantion din România, mamele joacă rolul de inițiator al exprimării emoțiilor pozitive în diadă. De asemenea, analiza simultană a strategiilor de socializare ale emoțiilor raportate de mamă și a funcționării în ceea ce privește emoțiile a mamei și copilului în sarcina observațională ne indică faptul că ceea ce raportează mamele ar putea să se suprapună cu comportamentele utilizate în interacțiunea zilnică cu copilul.

Table 1.
Pearson Correlations between Child Gender, Child Temperamental Dimensions, Child, respectively Mother Positive Emotions and Positive Emotion Reciprocity

	1	2	3	4	5	6	7
1. Child Gender	–						
2. Child Negative Affectivity	.5	–					
3. Child Surgency	.15	-.27	–				
4. Child Effortful Control	-.21	-.50**	.46**	–			
5. Child Positive Emotions	-.08	-.25	.40**	.42**	–		
6. Mother Positive Emotions	-.12	-.28	-.04	.25	.02	–	
7. Positive Emotion Reciprocity	.10	-.08	.12	.25	.18	.58**	–

Table 2.
Hierarchical Regression Analysis for Variables predicting Positive Emotion Reciprocity

Predictor	ΔR^2	B	SE B
Step 1	.09		
Child Gender		.14	3.23
Child Negative Affectivity		.04	2.16
Child Surgency		.04	2.54
Child Effortful Control		.30	2.88
Step 2	.33**		
Child Gender		.18	2.67
Child Negative Affectivity		.19	1.82
Child Surgency		.08	2.19
Child Effortful Control		.13	2.47
Mother Positive Emotions		.60**	.10
Child Positive Emotions		.17	.12
Total R^2	.42		

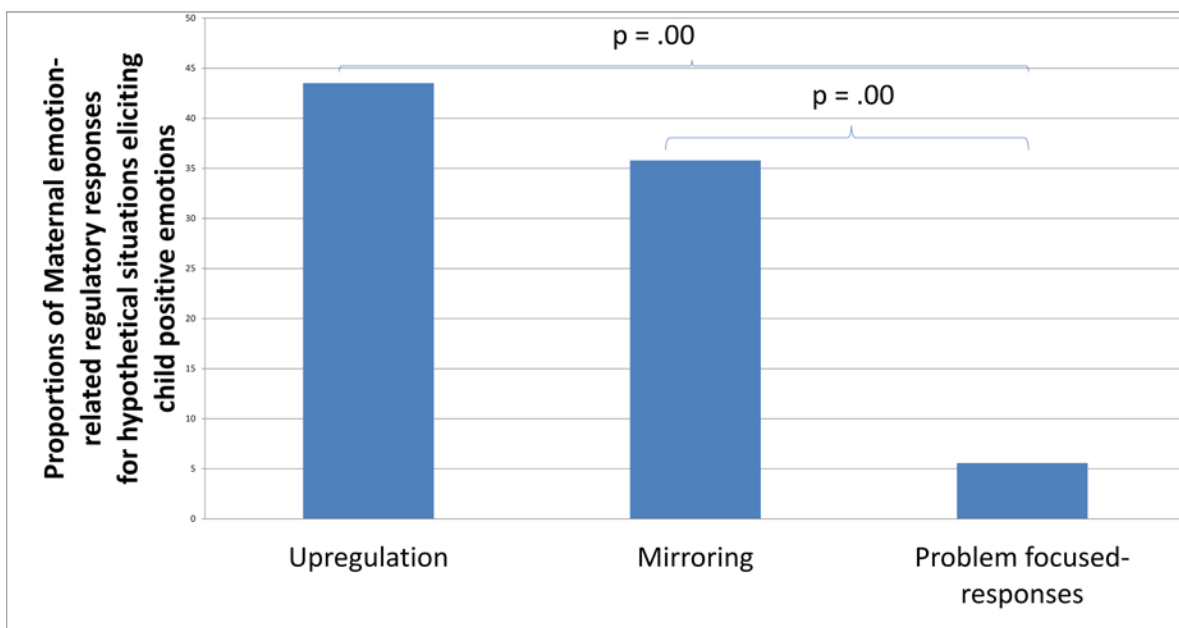

Figure 1. *Proportions of maternal emotion-related regulatory responses for hypothetical situations eliciting child positive emotions*

Table 3.

Pearson Correlations between reported Maternal Strategies for joyful situations and observed positive emotionality

	1	2	3	4	5	6
1. Upregulation of emotional expression	–					
2. Mirroring of child's emotion	.01	–				
3. Problem-focused responses	-.27	-.25	–			
4. Mother Positive Emotions	-.18	.13	-.09	–		
5. Child Positive Emotions	.01	.16	-.35*	.16	–	
6. Positive Emotion Reciprocity	-.16	-.00	.17	.58**	-.02	–

Aceste date au fost incluse în prezentarea poster *Positive emotion socialization in the case of Romanian mother-toddler dyads*, autori Georgiana Susa-Erdogan, Oana Benga, Ionuț Mone & Irina Pitică în cadrul conferinței 24th Biennial Meeting of the International Society for the Study of Behavioural Development, Vilnius, Lituania (iulie 2016).

Factori parentali și factori ce țin de copil relevanți pentru psihopatologia dezvoltării

a. Date copii 1-3 ani

Implicarea paternă în sarcinile de îngrijire ale copilului și rolul pe care tații îl au în dezvoltarea timpurie reprezintă o arie extrem de puțin investigată. Cu toate că există date (Seigny & Loutzenhiser, 2010; Clements et al., 2002) care au demonstrat faptul că implicarea taților în creșterea copilului este mult mai profund afectată comparativ cu implicarea mamelor de factori contextuali, precum satisfacția maritală și caracteristicile copilului (ex. temperament), majoritatea studiilor realizate până în prezent (vezi Flouri et al., 2015; Burney & Leerkes, 2010 pentru câteva excepții) au analizat relația dintre temperamentul copilului și implicarea în rolul de mamă. Pornind de la aceste aspecte teoretice ne-am propus atingerea următoarelor obiective:

- Evaluarea relației dintre percepția maternă și paternă asupra temperamentului copilului și timpul petrecut de aceștia împreună cu copilul în realizarea diferitelor activități.

- Explorarea rolului pe care implicarea paternală versus maternală îl are asupra manifestării simptomelor de internalizare și externalizare la copii.
- Explorarea măsurii în care există o asociere între percepția maternă și paternă în raport cu trăsăturile temperamentale ale copilului.

Metodologie

Participanți: un eșantion de 37 triade mamă-copil-tată (29 de fete, vârsta medie 30 de luni).

Instrumente:

- Percepția paternală și maternală cu privire la trăsăturile temperamentale ale copilului - *The Early Childhood Behavior Questionnaire* (ECBQ; Putnam, et al., 2002)
- Implicarea parentală a fost evaluată cu instrumentul *Daily Activities Questionnaire* (Bridgett, Gartstein, & Putman, 2011)
- Percepția maternă, respectiv paternă cu privire la simptomele de internalizare și externalizare la copii - with *ASEBA CBCL/11/2-5* (Achenbach & Rescorla, 2000)

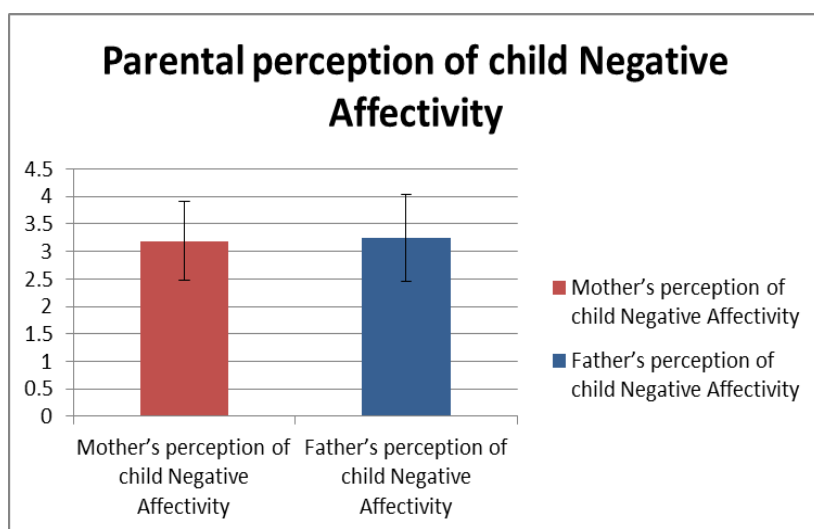
Rezultate

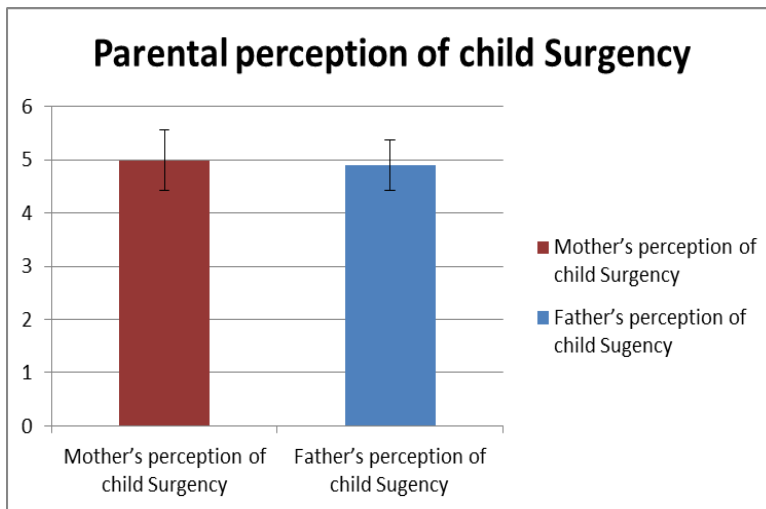
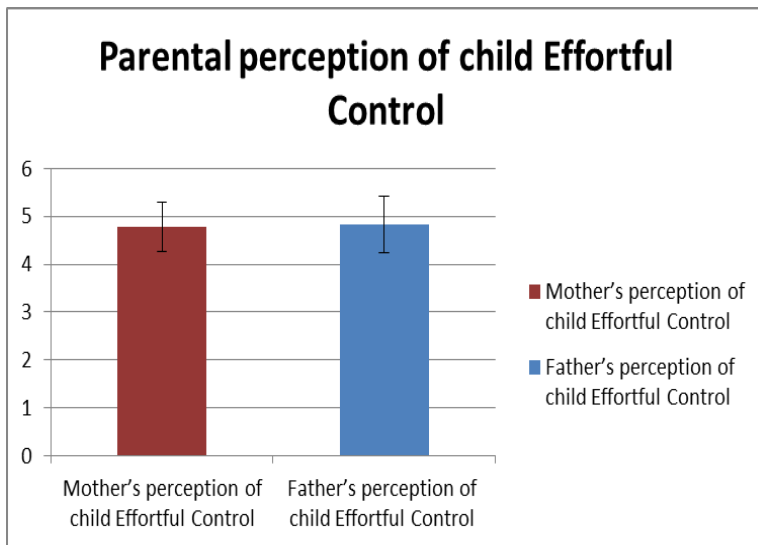
Implicarea parentală a fost relaționată cu percepția trăsăturilor temperamentale ale copilului atât în cazul mamelor cât și al taților. Astfel că, am identificat o asociere pozitivă semnificativă între percepția mamei asupra extraversiunii copilului și implicarea acesteia în activități cu propriul copil ($r = .31^*$) și o asociere pozitivă și semnificativă între implicarea tatălui și percepția acestuia asupra controlului voluntar al copilului ($r = .30^*$), respectiv extraversiunii ($r = .41^*$). De asemenea, implicarea paternală a reprezentat un predictor semnificativ pentru simptomele de internalizare ale copilului (evaluarea paternă – vezi Tabelul 1).

Predictor	ΔR^2	β	SE B
<i>Father's perception of child temperament and paternal involvement predicting child externalizing problems</i>			
Step 1	.04		
Father's perception of child Negative Affectivity		.07	1.65
Father's perception of child Surgency		.09	2.63
Father's perception of child Effortful Control		-.15	2.27
Step 2	.02		
Father's perception of child Negative Affectivity		.13	1.82
Father's perception of child Surgency		.14	2.77
Father's perception of child Effortful Control		-.05	2.68
Paternal involvement		-.18	.11
Total R ²	.06		
<i>Father's perception of child temperament and paternal involvement predicting child internalizing problems</i>			
Step 1	.07		
Father's perception of child Negative Affectivity		.21	1.47
Father's perception of child Surgency		-.11	2.33
Father's perception of child Effortful Control		.20	2.01
Step 2	.08*		
Father's perception of child Negative Affectivity		.34*	1.55
Father's perception of child Surgency		-.01	2.37
Father's perception of child Effortful Control		.39*	2.29
Paternal involvement		-.36*	.09
Total R ²	.15		

Note. * $p \leq .05$, ** $p \leq .01$

Totodată, în cazul acestui eșantion, gradul de convergență dintre percepția maternă și paternă în raport cu trăsăturile temperamentale ale copilului a fost unul ridicat (vezi figurile de mai jos).

Aceste date au fost incluse în prezentarea poster *Father's and mother's involvement: the role of parental perceptions of child temperament and their impact on children internalizing and externalizing symptoms*, autori Oana Benga, Georgiana Susa-Erdogan, Gabriela Fecete în cadrul conferinței International Conference on Infant Studies, New Orleans, SUA (mai 2016).

b. Date preșcolari

Pornind de la datele obținute pe preșcolari, privind influența combinată a factorilor care țin de copil și a celor care țin de mamă asupra psihopatologiei copilului cuprinse în manuscrisul *Oana Benga, Georgiana Susa-Erdogan & Paul Murza Child and maternal predictors of early childhood anxiety: Different profiles for children with biases towards versus away from threat* (manuscris aflat la a doua recenzie în jurnalul *Cognition & Emotion*), un alt obiectiv central în acest an, a fost acela de a aprofunda această direcție, prin realizarea unui nou

studiu, care pe lângă variabilele incluse și în studiul inițial, a adus următoarele contribuții la nivel metodologic:

- a) Dezvoltarea unei sarcini de evaluare a distorsiunilor atenționale la mame, în vederea investigării relației dintre distorsiunile atenționale maternelor și cele ale copilului. Astfel că, am construit o sarcină de tip Dot-Probe în care am utilizat imagini de copii care exprimă emoții standardizate de furie, frică, bucurie și neutralitate.
- b) Adaptarea unei sarcini de tip Dot-Probe la copii, analoge celei dezvoltate pentru mamă, în care am utilizat imagini cu persoane adulte din setul NimStim care manifestă furie, frică, bucurie și neutralitate.
- c) Implementarea unei analize dinamice pentru evaluarea distorsiunilor atenționale în raport cu stimulii emoționali atât în cazul mamelor cât și în cazul copiilor. Astfel, am calculat trial level bias scores pentru fiecare condiție emoțională prin combinarea fiecărui trial cu valență emoțională cu cel mai apropiat trial neutru și realizarea unei diferențe a timpilor de reacție obținuți de subiect la cele două trial-uri. Utilizând aceste diferențe denumite trial level bias score (TLBS) am calculat următorii indici: *media TLBS pozitive; media scorurilor TLBS negative; scorul TLBS maxim; scorul TLBS minim; variabilitate TLBS.*

Datele au fost colectate pe un eșantion de 56 diade mamă-copil (31 fete, vârsta medie 52.02 luni, SD= 6.79) și sunt analizate în continuare în cadrul unui manuscris care este în pregătire.

De asemenea, am realizat un studiu colateral utilizând un eșantion alcătuit din 100 de copii preșcolari proveniți din familii cu statut socio-economic scăzut în cadrul cărora am analizat relația dintre trăsăturile temperamentale, trăsăturile callous-unemotional, procesarea stimulilor emoționali, simptomele de anxietate și problemele de comportament.

Metodologie

Instrumente:

- Evaluarea temperamentului la copii de către mamă: Chestionarul pentru evaluarea comportamentului copilului (CBQ) (Rothbart, 2001)
- Procesarea stimulilor emoționali la copii: sarcină de tip Dot-Probe cu stimuli emoționali de tip față umană
- Simptomele de anxietate: chestionarul Spence pentru evaluarea anxietății la preșcolari – raportul părintelui (Spence, Rapee, McDonald, Ingram, 2001)
- Inventarul trăsăturilor Callous-Unemotional (ICU, forma pentru educatori, Frick, 2003)
- Checklist-ul pentru comportamentul copilului, forma pentru educatori (Achenbach & Rescorla, 2000)

Datele sunt în curs de analiză în cadrul unui manuscris care este în pregătire.

În anul 2016 **monitorizarea proiectului din partea experților** s-a realizat prin comunicare online, dar și în cadrul a două întâlniri față-în-față cu Prof. Wolfgang Friedlmeier de la Grand Valley State University, USA și Conf. dr. Feyza Corapci de la Universitatea Bogazici, Istanbul care au avut loc în Cluj-Napoca, respectiv Vilnius.

Director proiect,
Prof. Dr. Oana Benga

